කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි ඉතිහාසය

කුලතිලක කුමාරසිංහ

ලංකා විශ්වවිද්‍යාල ක්ෂේත්‍රයෙහි අවුරුදු එකසිය තිහක යටගියාවක් කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය සතු වේ. ක්‍රි. ව. 1875 නොවැම්බර් මස 01 වන දින ආරම්භ වූ විද්‍යාලංකාර පිරිවෙන් විද්‍යායතනයේ වර්තමාන විකාසන අවස්ථාව ලෙස සලකනු ලබන්නේ කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයයි. බටහිර විශ්වවිද්‍යාල ආකෘතියට අනුව විද්‍යාලංකාර මහා පිරිවෙන විශ්වවිද්‍යාලයක් බවට පත්වූයේ 1959 දී බව සත්‍යයකි. එහෙත් අපගේ උරුමය-ශාස්ත්‍රීය සම්ප්‍රදාය විද්‍යාලංකාර විද්‍යායතනයේ ආරම්භය තරා ම දිව යයි. මේ අතිවිශිෂ්ට විද්‍යායතනයේ ප්‍රථම පරිවේණාධිපති වහන්සේ වන්නේ පණ්ඩිතාචාර්ය රත්මලානේ ශ්‍රී ධර්මාලෝක මහා ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ ය. ක්‍රි. ව. 1875-1887 දක්වා වූ එහිමියන්ගේ පරිවේණාධිපතිත්වය යටතේ විද්‍යාලංකාර පිරිවෙන විසින් 19 වන සියවසේ අවසාන භාගයේ මෙරට පැවතුණු ශාස්ත්‍ර ප්‍රබෝධයට සුවිසල් මෙහෙයක් ඉටුකරනු ලැබිය. එකල ශාස්ත්‍ර ප්‍රබෝධය ඇතිවීමට තුඩුදුන් විවිධ වාදවිවාදවල කේන්ද්‍රස්ථානය වූයේ මේ ප්‍රකට විද්‍යායතනයයි. ඉන්පසු පිළිවෙලින් 1887-1918 දක්වා පණ්ඩිත සාර්වභෞම රත්මලානේ ශ්‍රී ධර්මාරාම නාහිමි ද, 1918-1945 දක්වා පණ්ඩිත ශිරෝමණි ලුණුපොකුණේ ශ්‍රී ධර්මානන්ද නාහිමි ද, 1945-1959 දක්වා ආගම චක්‍රවර්ති, කිරිවත්තුඩුවේ ශ්‍රී ප්‍රඥාසාර නාහිමි ද මේ විද්‍යායතනයේ අභිවර්ධනයට අමහත් සේවයක් ඉටු කළහ.

1959 ජනවාරි පළමුවැනි දින අභිනව විශ්වවිද්‍යාලයක් ලෙස නිහිගත වූ විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලයේ ප්‍රථම උපකුලපතිවරයා බවට පත් වූයේ ද කිරිවත්තුඩුවේ ප්‍රඥාසාර නාහිමියෝ ය. එදා විද්‍යාලංකාර මහා පිරිවෙනට බටහිර ආකෘතියේ විශ්වවිද්‍යාල තත්ත්වය ප්‍රදානය කිරීමට රජය පෙලඹුණේ පරමාර්ථ දෙකක් ඉටුකර ගැනීම සඳහා ය. මූලික අභිලාෂය වූයේ සිංහල භාෂාව රාජ්‍ය

© කුලතිලක කුමාරසිංහ
සංස්. පූජ්‍ය කොල්ලුපිටියේ මහින්ද සංඝරක්ඛිත හිමි, ආර්. එම්. ඩබ්. රාජපක්ෂ, ඉන්ද්‍රා දසනායක, [illegible]
මානව ශාස්ත්‍ර පීඨ සංග්‍රහය, 5 කලාපය, 2008, මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.